Restoring the Traditional

JEWISHI

Restoring the Traditional JEWISH NOBILITY

An Offensive to Restore the Jewish "Hadras Ponim"

A glimpse at a new weighty tome aiming to revive the Jewish beard

by Nissan Gordon

Translation of an article which appeared in the May 26th, 1978, issue of the Algemeiner Journal

Restoring the Traditional Jewish Nobility

Copyright © 2025 by **Rabbi Moshe Nisan Wiener** hadrasponimzokon@gmail.com

All Rights Reserved

Cover Design & Layout:

alignaphia ART & GRAPHIC DESIGN

718.438.1334 design@calligraphix.com

An Offensive to Restore the Traditional Jewish "Hadras Ponim"

A glimpse at a new weighty tome aiming to revive the Jewish beard

by Nissan Gordon

Times change.

In the 1930s, the yeshiva Torah Vodaas stood on Bedford Ave. near Taylor St. in Williamsburg. At that time, a group of bochurim who had let their beards grow was expelled from the yeshiva. These were the bochurim known as the "malochim," and their leaders were among the best students in the yeshiva. (For example, Reb Yankel Schorr, brother of Reb Gedaliah Schorr, current Rosh Yeshiva of Torah Vodaas.) But despite their impressive scholarly achievements, they were requested—to put it mildly—to leave the yeshiva.

The one who expelled them was himself a G-d-fearing Jew with a nice beard—Reb Shraga Feivel Mendelowitz, then Menahel of the yeshiva. He was afraid the beards would discourage parents from sending their sons to the yeshiva, and the Beis Midrash would become empty.

Now, forty years later, a beard is far from a rare occurrence among American-born yeshiva bochurim, and *bnei Torah* in general. One of these young men, a product of a Conservative community in Long Island, went on to study in several well-known highly respected yeshivos. Now, he has

authored and published a sefer with no less than 628 pages. These pages form a powerful offensive against shaving the beard even in ways people consider halachically acceptable. The text and footnotes of this sefer eloquently express the mystical glorification of the Jewish beard—or the "Hadras Ponim Zakan," as the sefer is called.

When you the see amazing treasures crammed into each page and how much lomdus, knowledge, and hard work it took to write it-you feel like making a blessing praising both the sefer and its author

The author of *Hadras Ponim Zakan* is a young man named Rabbi Moshe Wiener. Our editor, Reb Gershon Jacobson, has already written about him with great admiration.

But when you look inside the *sefer*—when you see the amazing treasures crammed into each page and how much *lomdus*, knowledge, and hard work it took to write it—you feel like making a blessing praising both the *sefer* and its author. The *sefer* collects all the laws related to the beard and *payos* and everything accumulated on the topic from Matan Torah until

today. But R' Wiener doesn't just assemble and anthologize them, although that alone is a major undertaking. Instead, he is an active participant in the discussions among so many Poskim and Gedolim, from the Rambam and Beis Yosef all the way to the Chazon Ish and the Lubavitcher Rebbe. The conclusion is a clear position in the beard's favor, supported by *mishnagdishe* giants, *chassidishe tzaddikim*, and Rabbonim of all types—Polish, Lithuanian, and Hungarian.

Rav Yitzchak Yaakov Weiss of Yerushalayim, rov of the Eidah Hachareidis, and Rav Gedaliah Felder of Toronto, member of the Beis Din of Histadrus Harabbonim, come to the same conclusion. They both agree that shaving is very problematic, whether you use a shaver or shaving powder. And they both sing praises to the author, describing him as someone "proficient in his work" and "well-known in the portals of Torah."

When talking about the beard's renaissance in America, we should not ignore the original brave pioneers. They are the above-mentioned Williamsburg *malochim*, who walked the streets with beards and *payos* when their own Roshei Yeshivos did not.

I recently read an article written by Rav Simcha Elberg in our very own newspaper. He writes that the pioneers to grow a beard in America were Lubavitch and then Satmar. Indeed, Lubavitch, Satmar, and all the other *chassidishe* courts with yeshivos made the beard a daily sight here in America. But the medal for the first pioneers belongs to the *malochim*, who suffered backlash from their own yeshivos. There was Yankel Schorr, Yossel Flohr, Meir Weberman (son of the lawyer Benzion Weberman), Mendel Rosen, Zanvill Gertner (it was in his house in Williamsburg that Yossele Shuchmacher was uncovered by the Shin Bet), and others whose names unfortunately I no longer remember. They have the credit for being the first to disregard mockers at a time when society, even Jewish society, was full of mockers.

The truth is that Lubavitch played a crucial role in the *malochim*'s beards too. Although the Lubavitcher Rebbe had not yet come to America, the *malochim* were nurtured and influenced by a Lubavitcher chossid named Reb Avraham Ber, known as "the *malach*." His home in the Bronx attracted a group of Mesivta bochurim who were sent there by Reb Shraga Feivel Mendelowitz himself. He wanted them to get acquainted with the *shitah* of Chabad, in line with his general view of acquainting students with all the big *shitos* in Yiddishkeit, such as Frankfurt [Rav Samson Raphael Hirsch], Chassidus, and Mussar.

R' Avraham Ber came to America in the 1920s. This was after he was distanced from the Lubavitcher court in Russia due to a certain incident. His loyalty to Lubavitch only extended up to the Tzemach Tzedek, the third Rebbe of Lubavitch and foremost among the great Poskim of his time. In his responsa, the Tzemach Tzedek issues a clear halachic ruling against cutting the beard, even with methods other than a razor.

R' Shraga Feivel Mendelowitz's name is actually mentioned in *Hadras Ponim Zakan* (p. 302). He is cited as insisting that his students not use shavers, a ruling he heard personally from the Rov of Vilna, Rav Chaim Ozer Grodzinski. Instead of shavers—the Schick model was popular at the time—the *bochurim* used a shaving power sold by a certain Shomer-Shabbos barber on the East Side (I believe his name was Mr. Brand). If I remember correctly, this powder gave the yeshiva dormitory an unpleasant smell every Friday afternoon when the bochurim would shave before Shabbos.

But no matter who the first ones to transplant the beard in America were, it is the chassidishe yeshivos who are spreading it today and making it popular. Instead of looking for *heterim* to remove the beard, they have always emphasized the holiness of wearing one. This follows the Zohar that describes the connection between the human beard and the Supernal Beard, namely, the Thirteen Supernal Attributes of Mercy. Moreover, the Arizal teaches that the hairs of the beard are channels through which Hashem sends His blessings. Therefore, he says, you should not pull out a single hair from your beard, and you shouldn't even touch [trim] your beard (p. 146).

Rabbi Wiener relates that Rav Eliyahu Lopian, the great *litvishe* Baal Mussar, was very inspired by the appearance of the chassidishe yeshiva bochurim. "You can see the purity on

Rav Eliyahu Lopian, the great litvishe Baal Mussar, was very inspired by the appearance of the chassidishe yeshiva bochurim. "You can see the purity on their faces," their faces," he said (p. 557).

Hadras Ponim Zakan's main offensive has two parts—or better said, two that are really one.

R' Wiener uses all the cannons in his arsenal to oppose today's electric shavers. He documents that electric shavers are not defined as close-cutting scissors (permitted by the Beis

Yosef in Shulchan Aruch). Instead, they meet the halachic definition of razors, for which there is not the slightest *heter*. In other words, electric shavers produce a shave as clean as a razor, both cutting and totally removing the hair.

Even if you argue that electric shavers do not give a perfectly clean shave, it is far from a mitzvah to use them. Some Poskim say that devices that do not give a close shave are also forbidden for several halachic reasons, both *d'oraysa* and *d'rabanan*.

The second part of the offensive is based on the Zohar and the Arizal. Here the emphasis is not on why you *shouldn't* shave your beard, leaving room for debate about the specific method being used. Instead, the emphasis is on why you *should* let your beard grow. In fact, you shouldn't even roll up your beard to hide how long it really is. The Rebbe Rashab of

Lubavitch is quoted as follows: "Some people claim they roll up their beards '*leshem shamayim*,' believing that will make it easier for them to be successful materially. But they are fooling themselves and [anything done to the beard] is in opposition to *Elokus*" (p. 303).

He also cites many stories about the *mesiras nefesh* that Jews had to preserve their beards. During the reign of Czar Nicholas I, the Tzemach Tzedek fought with *mesiras nefesh* against a decree requiring Jews to remove their beards. In 1846, the Polish government decreed that Jews must remove their beard and *payos*. The Chiddushei HaRim ruled that Jews should give up their lives to defy the decree. He said this even though they didn't have to use razors, causing others to say that such defiance was a "foolish custom of the Chassidim" (p. 329).

Some are concerned that letting their beard grow will make it harder to find a *shidduch*. The Chafetz Chaim and the current Lubavitcher Rebbe have the same thing to say about

"Hashem is the One who makes shidduchim. Do you think He needs you to help Him by shaving your beard?!"

this:

The Chafetz Chaim gives a *moshol* of a person who thinks he can help a moving train pull the wagons by giving it a push. "Hashem is the One who makes *shidduchim*," he continued. "Do you think He

needs you to help Him by shaving your beard?!" (p. 535)

The Lubavitcher Rebbe wonders how someone could even think that a beard might be an obstruction. Chazal tell us that the thirteen *tikkunei dikna* are channels through which Hashem sends His blessings. From that perspective, growing a beard actually *helps* you find a genuinely good *shidduch* (p. 537).

Rabbi Wiener is "democratic" enough to leave room for arguments against growing a beard. He devotes a special section of the book to this, temporarily suspending his "patriotism" and giving his opponents full freedom of speech. This section is jam-packed with *lomdus* along with remarkably interesting historical discussions. For example, there's a discussion on the Chasam Sofer's statement about Rav Menachem Azariah of Fano, an Italian scholar who was the student of a student of the Arizal. Also discussed is the opinion of the *Be'er Esek*, who differentiates between growing a beard in Eretz Yisroel and Chutz La'aretz.

But Rabbi Wiener's "impartiality" only lasts as long as it takes to present the argument. In his replies, a fire rages within him once more. He cites fascinating quotations and expressions from discussions between Poskim that today would be described as "provocative."

Hadras Ponim Zakan is a book to learn, not to read. There is much knowledge to gain from it on the *halachos* of growing a beard and *payos*. But there's more: You'll learn how a

Do times change? Yes, when it comes to growing beards in America, they do.

beard-and-payos movement grew and developed in postwar America, spreading ever further and deeper among expanding generations of bnei Torah.

Do times change? Yes, when it comes to growing beards in America, they do. That becomes clear when you see a notable *sefer* like *Hadras Ponim Zakan* written by an American *ben Torah*.

But when it comes to the general story of Jewish beards—when it comes to their age-old reverence and the deep respect they always evoked—perhaps it would be more accurate to say that today is a return to generations past.

מער איז אַ באַרד ווייט מון אַ נער געבוירענע ישיבה בחורים ארן כצי תורה בכלל, אין איינער מון זיי. א זון פון א קאנסערוואר ממוער סביבה אין לאנג איילאנד. מופלבער איז צוועק לערנען אין די גרויסע 'שיבות, האט איצט ספר, פון 628 זייטען, וועלכע שמעלעו מיט זיך מאר א מעב־ טיגע אפענטיווע געגען שערען ארער ראזירען די בארד אמילו אניף די וועגען וואס ווערען באר ועלטעטהייט צווישען אמעריקאר מנימשריבן אין ארויסגענעבן א היינט מיט פערציג יאר שפע"

בשוען איז געוען אליין א איד א גדויסער ירא שמים אין מיט א שיינער בארדי דער דאמאלסט" ריקצר מנהל רי שרגא מענדעלא" שראקצו, אז די בערד יוצלען צי-ביימה עלטערן פין שיקען הי זין אין ישיבה אריין און דער בית מדרש וועט אויסגעליידיגט זיק זיל, זועלבער האט זיך געי און דער וואס האט זיי משלה di

מצו מת אוא מרומער ישיבה ווי די מתיבתא תורה ודעת, וועלכע בורצי אייף בערמארר עוו.. לעבן טיילצר סטריט. משלח געווען די נואקסען בערד. די פירער פון פון די מצויינים אין דער ישיבה. פבורשעו זיי ר' יאנקל שאר (א ברודער פון היינטיגען ראש ישיר בה פון תורה ודעת, ר' גדליי לומדות זיי נישט בייגעשטאַנער און זיי זענעו, איידעל גערעדט. איז דאן עעווען אין וויליאַטס' גרופע בחורים וואס זענען געוואר רצו "מלאכים" און זיך געלאנט דער מלאכים גרופע זענען געוועו שאר), און דאַך איו זייער גאַנצע געבעטען געווארען צו מארלאוען מין די דרייסיגער יצרען הצט צייטען בייטען זיך.

מראכם ווי מותר לויטין דין, א

WITTER COURT

コニュ

יפניפבינו 8 יאר. מנוחה אין רעם אירען רער

שמייט "מקרא קידש חדית לכמ". אזיי שמיים ביי | דית" נאר "לכל 'ושבית"? באמרייאונג איו

בארי דדי מינאגם

הרב ר' גדלית פעלדער פון שאר אריספיר, או סיוענען דא גרויסע מים א פוידער. און ביידע זימען כתר" און גנודע בשערי חורה". שירה צום מחבר, באצייבענענ" דער בארד אין אמעריקע

גרויסער שקלא וטריא צווישען ארן ער פירט ארוים א קלארע געווען או בערד. שטעלונג פאר דער בארדי געי

לימיוישע און אונגארישע רבנים. אין צייטונג, או די פיאנערן פון האנטאי קומען ביידע צום זעלבן "שיבותי האבען אודאי געמאכט חששות ביים ארונטערגעמען די דער מאניטעגליכער אידישער דית, הרב ר' יצחק יעקב וויים, פון ירושלים. און דער חבר הבית | דערנאך פאטמאר. ליובאוויטש שטיצט פון מהנגדישע גאונים צוריק אין אן ארטיקעל פון הרב און הסידישע צריקים, פוילישע, ר' שמחה עלבערג, מאקע ביי אינו דער רב פון דער עדה החר" רואס ניגע רעם עצם רענעסאנם | ראַמאַלסריגע ישיבה־בחורים ווי גענע פרומע ישיבות. אועלכע רער בארד אין אמעריקע זענען די אידישע בארד פאר א טייל פון די מלאבים וועלכע זענען אוים" בעודען פריער ליובאוייטש אין הסיריישע הויפען וואס האבעו מעראל פאר זיין די ערשטעי קומט ביראב נעלישנט נישט לאמנ

אחיופיל צענדליקער פוסקים און דערמאנטע וויליאמסבורגער מל-און בית יוסף ביו צום חוון איש גאָם מיט באַרד און פֿאיתי בעַת און דעם ליובאויטשער רביין, זייערע ראשי ישיבות וענען נאך ער איז אַן אַקטיווער צר איז דער | ראַרף מען נישט פאַרלייקענען דין וועבערמאַן (אַ זון פון לאַיער ר') זיין וואיינועג איז די בראַגקס איז | אַ גאַלמעסער.

דיק אים אַלס איש מהיר במלא־ | נעשטאַנען צרות פון זייערע איר | רען אין געשטאַנען אונמער דער דין פון דער הסתרות הרבנים. און סאטמאר אין אלע אנדערע איו געיוען פול פוט מלעיגים. א געויסען אינעידענט דערויי־ באַרד מים אַ מאַשינקע אַדער | סצענע אין אַמעריקע, אָבער דעם | רבי איז נאַך דאַן נישט געקומען יאנקצל שאר. יאסל פלאר, מאיר ר' אברהם בער דער מלאך אין שערו די בארד. אמילו ניט מיט מלאכים אויסגעווארימט געוואר בערד פון די מלאבים האַט ליר השפעה פון % ליובאוינשער חסיד, וועמען מען האט גערופצן די גאס, אפילו די אידישע גאס, באויטש יא א גרויסען חלק. ווייל כאמש דער ליובאוויטשער קיין אמעריקע, זענען אבער די דער אמת איז אז אייך אין די מערט געווארעו פון ליובאויי משער היף אין רוסלאנדי אין זיין לאיאליטעט צו ליובאוויטש איז בענאנגען נישט ווייטער ווי ערשטער פון די גדולי הפוסקים בשנתו, וואס איו אין זיינע שאר לות ותשובות ארויסגעקימען מיט א קלארעו פסק להלכה געגעו

ערשטע נחשונים. די פריער בן ציון וועבערמאַן), מענדל ראַ־ געואַרען אַ צוציאונגס־פונקט וען, ואנוול גערטנער (אין ווע-רעו פון דער שין־בית), זיי און זייערע חברים וועטענס נעמען אַ טייל פון זיין אייגענער שיטה און או אַזיי האָט ער מקבל גער זיין דעם "ולא יתבייש מפני המלעיגים עליו" אין א ציים ווען דער מארשוואינדענער יאסעלע שובמאבער איז אנטדעקט געוראַ־ זענען שוין ליידער ארוים פון מאר זיין די ערשטע צו מקיים פאר א גרופע מתיבתא־בחורים. קצנען די בחורים מיט חבייר, ווי צו בשקענען די תלמידים מיט ווי פראנקפורט, חסידות און מוסר. אמעריקע אין די צוואנציגער יא-ר' אברהם בער איז געקומען קיין

מאל נישט האבען געווען דער לכבוד שבת. אבער אן אונטערשייד ווער עס

הרב ווינער ברענגט אין זיק

TSCIUT.

דאס איז גילוח מים השתחה צוי

מאכען דעם פנים פונקט אווי

גרולי ישראל, פון דעם רמבים אצים העלבע וענען אריס אין מענס היין אין הילאסבורג העלבע וענען אחן הדרת פנים ועל השיבה שאפלאריניער העסירי הברון, זיי קוטם דער קרעדים אלע גדויסע שיטות אין יהרות, הדארוענסקי. אנשטאט א מאי רצע היה שילרעים די מארבער רת מנים־וקרי אין נענילם ארן רכי פון הב"ד און אייך דער פון דער ישיכה דארמיטארי ערב איז אסור אפילו אויסצורייסען הארעו דורך ר' שרגא מענדע" או ער האט שטארק מקפיד גע" לאוייצין אליין, וועלענדיג באי ווען או די תלבידים ואלען זיך רעו, נאכרעם ווי ער איז צוליב פארקויפט ווערען פון א בארבער צום "צמה צדק", דער דריטער גערוך וואס האט זיך געטראגעו גענוצט פרידער זואָס פלעגט דעלאוויץ ווערט טאקע דערמאנט נישט ראוירען מים 8 מאשינקע שינקנ (דאן איז געווען פאפולער אַ שומר שבת (דובט מיר ער האָם אין לשון פון זוהר די ייג מכיליון טרישע ראויר־מאשינקעם ווצלבנ געהייסען מר. ברענה) אייף דער נאך היינט רעם פוירער איז עם שבת מאך האלבען טאג ווען די ווען פון ווילנער רב ר׳ חיים עוור דצר משיק") האבעו די בחורים איסט סאיד. אויב איך גערענק מערטטענס צוליב זיין שלעכטען בחורים האבעו זיך געראזירט הארף זיך היטען אפילו נישט אני רער נאמען פון ר' שרגא מענ" באַרד אין אמעריקע, די פאַר־ מען די שלש עשרה מדות. אדער דרחמי. און נאַכמער לוים זוי די האר פון בארד וענען צינורות דונג צווישען דער גדיקנא קרי־ שא עילאה", וואס דערמיט מיינט רער אריזיל האט געויארענט. או דורך וועלכע עם גיים דורך די איין האַר פון באַרד און מען (1. 55"1). שא תתאת" מיט דער "דקנא קרי" צורירען אין אנטאַפען די באָרד גלאָט ווי אַ נאַלטעַסעַר. אוי אָ

שפרייטער אירע היינט און אירע מיאן האט געואנט. או ער ארונטערצונעמען די בארד, גע-אלעמאל, אבשמאט זוכען א היתר זוכט צו אונטערשרייכען די קדו־ שה פון טראנען 8 בארד, לוים ווי urange structured struct

שלא כעין תער" האט אייך כמה צר לאועו וואקסען א בארדי אין אמילו געגן מארקאשערן די באדד אתטערין האלו. או זי זאל נישם איבער דעם פנים אווי גלאם ווי רואם זאגעוי או אמילו "מספרים ותבר אנן אריויל, וואו די מרשו הערט געשטעלט גישט בשנקן איז שייך פלפולים ווי און אויף אית, נאר די הויפט טראש אים זיך דימנען און זאַגען, אַז א גאלמעסער. איז נאך אלץ זויים חיייל עם זענען מאראן פוסקים וסמה איסורים, האנרייהא אח האם פארא העג דער אמשערן עלעקטרישע מאשיעקע לאום גים OIT & CENTRE SERVINGE IN COST. אפשערען די בארר, וואם בי צווייטע ריכטונג איז דפר און אמילו אויב איננער

השפעה פון הימל און דעריבער סיאיז פון קייבעם נישטא דעו שנע ישיבות וועלכע האבען פון אויסוען פון די בחורים, אין די מענאל גענען די היינטינע עלעקי מינרעטטער היתר. דאם הייסט שמארק באנייסטערט פון דעם חסיד ישע ישיבות. "עס איו אויף זיי קענטיג טהרה" האם צר בער רים בעין תער", וואס דער בית יוסף אין שולחן ערוך איו מתיר בצר אלם "תער" או די היעטיגע ראויד־מאשינה ואנט (ו. תקנ"ו). מדויי ריכטונגען. א מארט קמתים שרון אחת". ער באצייבענט נישט אלס "מספ" די הויפט אפענסיווע פון שהר ער נוצט אלע קוילען אין ארי

שער בעל מוסר ר' אלינו ספר, או דער גרויסער לימוני

אריינקוקענדיג אין אַ ניי, גרויס ספר, וואָס רופט צוריקצוברענגען די אַלטע אידישע באַרד.

L'OI LUCTUI 110

המקני ריקפו קנגנן, או די ייין מאיני א הייי א הייי א הייי א המקני ריקפו קנגנן, או די ייין מאיני א הייי א הי

דער ליובאינטשער כבי והאתב | 8 שיעוד לומידה אין איך בין

צווישען די אונטערוואקסענוע אים אלץ מיפער אין ברייסער אין אויסגעוואקסען זינט דעם תורבן אייראפע און שפריים זיך

בען צו הערען 8 בן הוריך

וועגען די מעגליכע שווערי-

(שלוס אויף זייט 6)

ער קנעכם ווערט פריי ווערט ער פריי

אויף רער גוירה חל דער דין פון

שערן די בערד "שלא בתער" ארן אנדערע האבעו געואנט, או דאם איז נישט מער ווי 8 .מנדע שמות של חסידים" (ז. שב"ט).

ארצר ענציקלאפטריסטי

דערט זיך ווי אווי אייגער קען (1. regt-ye).

תורה ביו צום היעטיגען מאנ סתם צינויםנעדאמעלט מעשה סמטש אויך דאט אליין איז א די־

און סיי אויפין ספר. די דינים פון בארד און פאות און אלץ וואָס איו אויף זיי אנגשואקסען פון מתן ווערען פון ר' משה ווינער נישט

ליכט צו העספעקטירען דאט דאויגע דאם לשנד אלבעט דעקם יאר מארין

באך דעקם "אר קנעכטשאַפט. אווי איז צע

וואָם מאָראַ איצרות יעדעם בלע־

מצל איז שבניעמיקערועט אין חי" מיל לומדות, ידיעה און יגיעה אוט ספר האם פארלאנגט, פילט ארר ממדש ווי א ברכה צו מאכעו אויף ביידען, סיי אויפין מחבר

איצוויעיק אין ספר און זעט מיט

ווען איר קוקט אבער אריין

איז א סאביניכט. מיט או אייגענעם יועועו. א

מארץ שהדרת פנים וקרי ווי דער

יודרת שים זקף, הרב משה

וופצען דעם יונגען מחבר פון

חינצר. האם שרין געשריבען אונ" ער רעדאקטארי ר' גרשון יא־ קאבמאן. מים גרוים באוואונדער רונג און אנערקענונג.

כונג מאר דער אידישער בארד

ספר זואס פון זיין טעקטט און פון די הערות אונטערן טעקסט זינגט ארוים א מיסטישע פארהערלי-

> ששל חיםי מיטן הינטיגען ליובאויטשער רביץ. דידי טרעפען זיך צתאטען דער שאמצו א בחור ביים מאן א שיי קייטען האס א בצרד קען פאר-או אפענסיויע פארין אלטן אירישן הדרת פנים

פען מים אמשערן די בארדי." ער דען האבען זאלטט אים העל-נען. יוויבאלד, או דער אויבער-שמער איז מותג ויווגים, דארף בצו, או דורכדעם הצלפט ער דעם לאקאמאטיון שלעפען די וואנא-שטות 8 לויפצטרען צוג און מיר-מים אינעם וואס וויל געבען א דער חמץ חיים גיט % משל

אין אימוריקלינג פון א בארר אין פאות מראנט אין אמעריקנ וואס שאות. נאר אויך אין דעם וואוקס בישט באר גרזיםע אין רייכע ידי-עות אין די דינים פון באיד אין אין מען קען פון אים לערען צום לפרגקו, גישם צום לייענען, בשומרפן אלם "שראומבירענר". הינטינער שפראך באצייכענט רעסאנט אין וואלטען אויף דער קים ויאס זענען ביו באר אינטע-יינודרת פנים־וקף איז א ספר

בערד. דער חירושי הריים תשם

M MITAT THEUT MANUEL IN

אין 1846 בעת 8 מזידה נענען אידישע בערד און פאות אין פוי" לען, געיפסקניט להלכה, או סיאיו "יירדרג ואל יעבור", בצטש עס האט זיך געהאנדעלט וועגען אם־

צמח צדק איז אונטער ניקאלאי רעם ערשטען ארויס אין א מסי־ רת נפש קאמף מענען א נזירת.

צר האמערען זייער בארד. דעד

סיפורים פון דער מסידת נפים בארד מים דעד מינה ליפם COUG. 20 184 117 LIVE MY IN. חנת הנולם, דאס איו נענארם רואס אידען האבען ארויסגעווייען NIT THO NIT 8 CHILLY MY WASHI ער ברענגט אייך מעשתו אין

אויסוען אווי לאנג ווי זי איז.

מון ליובאוויטשער רביין אד-בזה הלשוו: "מארקאשמרו די

מרייר מהרושים ודערט געמראבט

פון ירשון יאלאבסאו

מצו אידצו, ווער זיי וצלעו יצרער אנורצל מרושצי פיר העל-דער עולם איז באזארגם אישוניען. NI MIGARI

חען אנוחעוענד 8 צאל פראמי-ביי הער אויפנאמע ייינען גע

במברו א בארי אין א ספנמילילין "יי יון " סייני" סייני" מייני אין די מייני מייני אין די מייני מייני אין די מייני מייני אין די מייני אין די מייני מייני מייני אין די מייני מייני מייני מייני אין די מייני מייני מייני מייני אין מייני מייני מייני מייני מייני מייני אין די מייני מייני מייני מייני אין מייני מ מדיינון ותאים, פאראן ונאים אין לפן אין וויבחים בויימין מסי ויך כימי צויים וכשנים קיצוי

בענטע רבנים, אידישע פורי

זיין "אומפּאַרמייאישקיים" דויערם אָבער נאָר אַזוי לאַנג ווי עם דויערם די מענה. אין די תשובות אויף די מענות פלאַקערט פון אים פייער און ער ברענגם צימאַמען און אויסדרוקען אין וויכוחים צווישן פּוסקים וואָס זענען ביז גאָר אינמערעסאַנט או וואָלמען אויף דער היינמיגער שפּראַך באַצייכענט געוואָרען אַלס "פּראָוואָצירענה".

״הדרת פּנים – זקן" איז אַ ספר צום לערנען, נישט צום לייענען, און מען קען פון אים לערנען נישט נאָר גרויסע און רייכע ידיעות אין די דינים פון באָרד און פּאות, נאָר אויך אין דעם וואוקס און אַנטוויקלונג פון אַ באָרד און פּאות פּראָנט אין אַמעריקע וואָס איז אויסגעוואַקסן זינט דעם חורבן אייראָפּע און ברייטער צווישן די אונטערוואַקסענדע דורות בני תורה.

צייטען בייטען זיך?... יאָ, לגבי דער מערכה פון דער באָרד אין אַמעריקע בייטען זיך די צייטן געביטן, ווען איר זעט היינט אַזאַ וואָגיק ספר ווי "הדרת פּנים – זקן,, פון אַן אַמעריקאַנער בן תורה.

אָבער לגבי דער אַלגעמיינער מערכה פון אַ באָרד ביי אידן, לגבי איר אָבער לגבי דער אַלמע פאַרהערליכונג מדור דורות און דעם הדרת פּנים׳דיגען דרך ארץ װאָם זי האָם אַלעמאָל אַרױסגערופען, װאָלם אפשר גועוען מער ריכטיג צו זאָגען, אַז צייטען װידערהאָלען זיך כימי עולם וכשנים קדמוניות.

וועגן די מעגליכע שוועריקייטן וואָס אַ באָרד קען פאַרשאַפּן אַ בחור ביים מאָן אַ שידוך, טרעפען זיך צואַמען דער ״חפּץ חיים" מיט׳ן היינטיגן ליובאַוויטשער רבי׳ן.

דער חפץ חיים גים אַ משל מים איינעם װאָס װיל געבען אַ שמופּ אַ לױפענדען צוג און מיינען, אַז דורכדעם העלפּם ער דעם לאָקאָמאָטיװ שלעפּען די װאַגאָנען. ״װיבאַלד, אַז דער אױבערשמער איז מזװג זיװגים, דאַרף ער דען האָבען זאָלסם אים העלפען מים אָפּשערן די באָרד?"... (ז. תקל״ה).

דער ליובאַווימשער רבי וואונדערמ זיך ווי אַזוי איינער קען גאָר האָבען אַ הוה אמינא, אַז אַ באָרד שמערמ צו אַ שידוך, וויבאַלד די חז"ל זאָגען, אַז די י"ג תיקוני דיקנא זענען צינורות פון השפּעה און ברכה פון הימל. אדרבה, אַ באָרד העלפט קריגען אַ גומען שידוך באמת (תקל"ז).

הרב ווינער איז אויך דעמאָקראַמיש גענוג צו געבען אַ געלעגענהיים צו די מענות ומענות געגען אַ באָרד, אין אַ ספּעציעלען חלק, וואו ער לייגם די מענות ומענות זיין "פּאַמרייאישקיים", און גים די קעגנער דעם פולען אוועק אויף אַ וויילע זיין "פּאַמרייאישקיים", און גים די קעגנער דעם פולען

אין די תשובות אויף די מענות פלאַקערט פון אים פייער און ער ברענגט ציטאַטען און אויסדרוקען אין וויכוחים צווישן פּוסקים וואָס זענען ביז גאָר אינטערעסאַנט פרייען וואָרם. פאַראַן דאָרם אָן אַ שיעור לומדות און אויך ביז גאָר אינמערעסאַנמע געשיכמלעכע שקלא ומריא'ם, ווי צום ביישפּיל אַרום רמ"ע מפּאנו אין אימאַליע, אַ תלמיד תלמידו פון אריז"ל, וועלכער ווערם אויך געבראַכם פון חת"ם סופר, און די דעה פון

"באר עשק", וועגן די חילוקים צווישן אַ באָרד אין ארץ ישראל און חוץ לארץ.

וואָם דער בית יוסף און שולחן ערוך איז מתיר, נאָר אַלם "תער, אַליין, אויף וואָם ס'איז פון קיינעם נישמאָ דער מינדסמער היתר דאָם הייסמ, אַז די היינמיגע ראַזיר-מאַשינקעם מאַכען דעם פּנים פּונקמ אַזוי גלאַם ווי אַ גאָלמעסער, אַזוי אַז דאָם איז גילוח מים השחתה צוזאַמען.

און אַפּילו אויב איינער זאָל זיך דינגען און זאָגען, אַז די עלעקמרישע מאַשינקע לאָזמ ניט איבער דעם פּנים אַזוי גלאַמ ווי אַ גאָלמעסער, איז נאָך מאַשינקע לאָזמ ניט איבער דעם פּנים אַזוי גלאַמ ווי אַ גאָלמעסער, איז נאָך אַלץ ווייט פון אַ מצוה אָפּצושערן די באָרד, ווייל עם זענען פאַראַן פּוסקים וואָם זאָגן, אַז אַפּילו "מספּרים שלא כעין תער", האָמ אויך כמה וכמה איסורים, דאורייתא און דרבנן.

די צווייםע ריכמונג איז דער זוהר און אריז"ל, וואו די מראָפּ ווערם געשמעלם נישם געגען אָפּשערן די באָרד, וואָם דאַן איז שייך פּלפּולים ווי און אויף וואָם פאַראַ וועג דער אָפּשערן איז, נאָר די הויפּט מראָפּ איז צו לאָזן וואַקסן אַ באָרד, און אַפּילו געגן פאַרקאַשערן די באָרד אונמער׳ן צו לאָזן וואַקסן אַ באָרד, און אַפילו געגן פאַרקאַשערן די באָרד אונמער רבי׳ן האַלז, אַז זי זאָל נישט אויסזען אַזוי לאַנג ווי זי איז. פון ליובאַוויטשער רבי׳ן אדמו"ר מהרש"ב ווערט געבראַכט בזה הלשון: "פאַרקאַשערן די באָרד מיט דער כוונה לשם שמים, עס זאָל זיין גרינג אין הנהגת העולם, דאָס איז גענאַרט און דאָס איז אַ מתנגד צו אלקות (ז. ש"ג).

ער ברענגם אויך מעשות און סיפּורים פון דער מסירת נפש וואָס אידן האָבן אַרויסגעווין צו ראַמעווען זייער באָרה. דער צמח צדק איז אונמער ניקאָלאַי דעם ערשמן אַרויס אין אַ מסירת נפש קאַמף געגן אַ גזירה, אַז אידן זאָלן אָפּשערן די בערה. דער חידושי הרי״ם האָם אין 1846, בעת אַ גזירה קעגן אידישע בערה און פּאות אין פּוילן, גע׳פּסק׳נם להלכה, אַז מ'איז אויף דער גזירה חל דער דין פון "ייהרג ואל יעבור", כאָמש עם האָם זיך געהאַנדלם וועגן אָפּשערן די בערר "שלא בתער", און אַנדערע האָבן געזאָגם, אַז דאָס איז נישם מער ווי אַ "מנהג שמות של חסידים", (ז. שכ"ם).

שבת (דוכם מיר ער האָם געהייםען מר. ברענד) אויף דער איםם סאַיה. אויב איך געדענק נאָך היינם דעם פּוידער איז עם מערסטענם צוליב זיין שלעכטען גערוך וואָם האָט זיך געטראָגען פון דער ישיבה דאָרמיטאָרי ערב שבת נאָך האַלבען טאָג ווען די בחורים האָבען זיך געראַזירט לכבוד שבת.

אָבער אָן אונמערשייד ווער עם זאָל נישט האָבען געווען דער ערשטער איבערצופּלאַנצען די באָרד אין אַמעריקע, די פּאַרשפּרייטער אירע היינט און אירע פּאָפּאָפּולאַריזירער זענען די חסידישע ישיבות וועלכע האָבען און אירע פּאָפּאָפּולאַריזירער זענען די חסידישע ישיבות וועלכע האָבען פון אַלעמאָל, אַנשטאָט זוכען אַ היתר אַרונטערצונעמען די באָרד, געזוכט צו אונטערשטרייכען די קדושה פון טראָגען אַ באָרד, לויט ווי דער זוהר שילדערט די פּאַרבינדונג צווישען דער "דיקנא קדישא עילאה", וואָס דערמיט מיינט מען די שלש עשרה מדות, אָדער אין לשון פון זוהר די י"ג מכילין דרחמי, און נאָכמער לויט ווי דער אַריז"ל האָט געוואָרענט, אַז די האָר פון באָרד זענען צינורות דורך וועלכע עס גייט דורך די השפּעה פון הימל און דעריבער איז אסור אַפּילו אויסצורייטען איין האָר פון באָרד און מען דאַרף זיך היטען אַפילו נישט אָנצורירען און אָנטאַפּען די באָרד (ז.

הרב ווינער ברענגם אין זיין ספר, אַז דער גרויסער לימווישער בעל מוסר ר' אליהו לאַפּיאַן האָם געזאָגם, אַז ער איז שמאַרק באַגייסמערם פון דעם אויסזען פון די בחורים, אין די חסיד'ישע ישיבות. "עם איז אויף זיי קענמיג מהרה", האָם ער געזאָגם (ז. תקנ"ז).

די הויפּט אָפענסיווע פון "הדרת פּנים – זקן,, איז געצילט אין צוויי ריכטונגען, אַ סאָרט "שתים שהן אחת,..

ער נוצם אַלע קוילען אין אַרסענאַל געגען די היינטיגע עלעקטרישע ראַזיר-מאַשינקעס וועלכע ער באַצייכענט נישט אַלס ״מספּרים כעין תער", געקומען קיין אַמעריקע, זענען אָבער די מלאכים אויםגעוואַרימט געוואָרען און געשטאַנען אונטער דער השפּעה פון אַ ליובאַוויטשער חסיד, וועמען מען האָט גערופען ר' אברהם בער דער מלאך אין זיין וואוינונג אין די בראָנקס איז געוואָרען אַ צוציאונגס-פּונקט פאַר אַ גרופּע מתיבתא-בחורים, וועלכע זענען אַהין געשיקט געוואָרען דורך ר' שרגא מענדעלאָוויצ'ן אַליין, וועלענדיג באַקענען די בחורים מיט חב"ה, ווי אַ טייל פון זיין אייגענער שיטה צו באַקענען די תלמידים מיט אַלע גרויטע שיטות אין יהדות, ווי שיטה צו באַקענען די תלמידים מיט אַלע גרויסע שיטות אין אַמעריקע פראַנקפורט, חסידות או מוסה ר' אברהם בער איז געקומען קיין אַמעריקע אין די צוואַנציגער יאָרען, נאָכדעם ווי ער איז צוליב אַ געוויסען אינצידענט אין די צוואַנציגער יאָרען, נאָכדעם ווי ער איז צוליב אַ געוויסען אינצידענט

דערווייםערט געוואָרען פון ליובאַוויםשער הויף אין רוסלאַנד, און זיי לאָיאַליםעט צו ליובאַוויםש איז געגאַנגען נישם ווייםער ווי צום "צמח צדק", דער דריםער רבי פון חב"ד און אויך דער ערשמער פון די גדולי הפּוסקים בשעתו, וואָס איז אין זיינע שאלות ותשובות ארויסגעקומען מים אַ קלאָרן פּסק להלכה געגען שערן די באַרד,

אַפילו נים מים אַ גאַלמעסער.

דער גרויםער לימווישער בעל מוסר ר' אליהו לאַפּיאַן האָט געזאָגמ, אַז ער איז שמאַרק באַגייסמערט פון דעם אויסזען פון די בחורים, אין די חסיד'ישע ישיבות. "עם איז אויף זיי קענמיג מהרה,

דער נאָמען פון ר' שרגא מענדעלאָוויץ ווערם מאַקע דערמאָנם אין "הדרת פנים – זקן" (ז. ש"ב), אַז ער האָם שמאַרק מקפּיד געווען אַז די תלמידים זאָלען זיך נישם ראַזירען מים אַ מאַשינקע און אַז אַזוי האָם ער מקבל געווען פון ווילנער רב ר' חיים עוזר גראדזענסקי. אַנשמאָם ער מאַשינקע (דאַן איז געווען פּאָפּולער דער "שיק") האָבען די בחורים גענוצם פּוידער וואָם פלעגם פאַרקויפם ווערען פון אַ באַרבער אַ שומר גענוצם פּוידער וואָם פלעגם

דער חבר הבית דין פון דער הסתדרות הרבנים, הרב ר' גדליה פעלדער פון מאָראָנמאָ, קומען ביידע צום זעלבן אויספיר, אַז ס'זענען דאָ גרויסע פון מאָראָנמאָ, קומען ביידע צום זעלבן אויספיר, אַז מאַשינקע אָדער מיט אַ חששות ביים אַרונמערנעמען די באָרד מיט אַ מאַשינקע אָדער מיט אַ פּוידער, און ביידע זינגען שירה צום מחבר, באַצייכענענדיק אים אַלס "איש מהיר במלאכתו, און "נודע בשערי תורה".

וואָם נוגע צום עצם רענעסאַנד פון דער באָרד אין אַמעריקע דאַרף מען נישט פאַרלייקענען די ערשטע נחשונים, די פריער דערמאָנטע וויליאַמסבורגער מלאכים וועלכע זענען אַרוים אין גאַם מיט באָרד און פּאות, בעת זייערע ראשי ישיבות זענען נאָך געווען אַן בערה.

כ'האָב געלייענט נישט לאַנג צוריק אין אַן אַרטיקעל פן הרב ר' שמחה עלבערג, מאַקע ביי אונז אין צייטונג, אַז די פּיאָנערן פון דער באָרד אין אַמעריקע זענען געווען פריער ליובאַוויטש און דערנאָך סאַטמאַר ליובאַוויטש און סאַטמאַר און אַלע אַנדערע חסיד'ישע הויפען וואָס האָבען ישיבות, האָבען אַודאי געמאַכט די אידישע באָרד פאַר אַ טייל פון דער מאָג-טעגליכער סצענע אין אַמעריקע, אָבער דעם מעדאַל פאַר זיין ערשטע, קומט די מלאכים וועלכע זענען אויסגעשטאַנען צרות פון זייערע אייגענע פרומע ישיבות. אַזעלכע דאַמאָלסדיגע ישיבה-בחורי ווי יאַנקעל שאָר, יאָסל פּלאָר, מאיר וועבערמאַן (אַ זון פון לאָיער ר' בן ציון וועבערמאַן), מענדל ראָזען, זאַנוול גערטנער (אין וועמענס הויז אין וויליאַמסבורג דער פאַרשוואונדענער יאָסעלע שוכמאַכער איז אַנטדעקט וויליאַמסבורג דער שין-בית), זיי און זייערע חברים וועמענס נעמען זענען שוין ליידער אַרוים פון זכרון, זיי קומט דער קרעדיט פאַר זיין די ערשטע צו מקיים זיין דעם "ולא יתבייש מפני המלעיגים עליו, אין אַ צייט ווען די גאַם, אפילו די אידישע גאַם, איז געווען פול מיט מלעיגים.

דער אמת איז אַז אױך אין די בערד פון די מלאכים האָט ליובאַװימש יאָ אַ גרױסען חלק, װײל כאָטש דער ליובאַװימשער רבי איז נאָך דאַן נישט מעכמיגע אָפענסיווע געגען שערען אָדער ראַזירען די באָרד אַפילו אויף די וועגען וואָס ווערען באַמראַכמ ווי מותר לוימ'ן דין, אַ ספר וואָס פון זיין מעקסמ און פון די הערות אונמערן מעקסמ זינגמ אַרויס אַ מיסמישע פאַרהערליכונג פאַר דער אידישער באָרד, פאַר'ן "הדרת פּנים-זקן", ווי דער ספר הייסמ.

וועגען דעם יונגען מחבר פון "הדרת פּנים-זקן,,, הרב משה ווינער האָט שוין געשריבען אונזער רעדאַקטאָר ר' גרשון יאַקאָבסאָן, מיט גרויס באַוואונדערונג און אַנערקענונג.

ווען איר קוקט אָבער אַריין אינווייניק אין ספר און זעט מיט וואָס פאַר אַ אוצרות יעדעס בלעטעל איז אָנגעפּיקעוועט און וויפיל לומדות, ידיעה און יגיעה אַזאַ ספר האָט פאַרלאַנגט, פילט איר ממש ווי אַ ברכה צו מאַכען אויף ביידען, סיי אויפן מחבר און סיי אויפן ספר. די דינים פון באָרד און פאות און אַלץ וואָס איז אויף זיי אָנגעוואַקסען פון מתן תורה ביז צום היינטיגען מאָג ווערען פון ר' משה ווינער נישט סתם צונויפגעזאַמעלט מעשה מלקט אָדער ענציקלאָפּעדיסט, כאָטש אויך דאָס אַליין איז אַ מעשה ריזיגע אַרבעט. ער באַנוגענט זיך אָבער נישט דערמיט אַליין, נאָר ער איז אַן אַקטיווער צד אין דער גרויטער שקלא ומריא צווישען אַזויפיל צענדליקער

פּוסקים און גדולי ישראל, פון דעם רמב״ם און בית יוסף ביז צום חזון איש און דעם און בית יוסף ביז צום חזון איש און דעם ליובאַווימשער רבי׳ן, און ער פירט אַרוים אַ קלאָרע שמעלונג פאַר דער באָרד, געשמיצם פון מתנגדישע גאונים און חסידישע צדיקים, פּוילישע, לימווישע און אונגאַרישע רבנים.

דער רב פון דער עדה החרדית, הרב ר' יצחק יעקב וויים, פון ירושלים, און

וויפיל לומדות, ידיעה און יגיעה אַזאַ ספר האָט פאַרלאַנגט, פילט איר ממש ווי אַ ברכה צו מאַכען אויף ביידען, סיי אויפן מחבר און סיי אויפן ספר.

אַן אָפענסיווע פאַר'ן אַלטן אירישן הדרת פנים

אַריינקוקענדיג אין אַ ניי, גרױס ספּר, װאָס רופּט צוריקצוברענגען די אַלטע אידישע באָרד

פון ניסן גאָרדאָן

ציימן ביימען זיך.

אין די דרייםיגער יאָרען האָם מען פון אַ פרומער ישיבה ווי די מתיבתא תורה ודעת, וועלכע איז דאַן געווען אין וויליאַמסבורג, אויף בעדפּאָרד עווע., לעבן מיילאָר סמרים, משלח געווען די גרופּע בחורים וואָס זענען געוואָרען "מלאכים", און זיך געלאָזם וואַקסן בערה די פירער פון דער מלאכים-גרופּע זענען געווען פון די מצויינים פון דער ישיבה, צווישען זיי מלאכים-גרופּע זענען געווען פון היינמיגען ראש ישיבה פון תורה ודעת, ר' יאַנקל שאָר (אַ ברודער פון היינמיגען ראש ישיבה פון תורה ודעת, ר' גדלי' שאָר), און דאָך איז זייער גאַנצע לומדות זיי נישם בייגעשמאַנען און זיי זיינען איידעל גערעדם, געבעמן געוואָרען צו פאַרלאָזען די ישיבה.

און דער וואָם האָם זיי משלח געווען איז געווען אַליין אַ איד אַ גרויםער ירא שמים און מים אַ שיינער באָרד, דער דאַמאָלםדיקער מנהל ר' שרגא מענדעלאָוויץ ז"ל, וועלכער האָם זיך געשראָקען, אַז די בערד וועלען צוריקהאַלמען עלמערן פון שיקען די זין אין ישיבה אַריין און דער בית מדרש וועם אויםגעליידיגם ווערען.

היינט מיט פערציג יאָר שפּעטער איז אַ באָרד ווייט פון אַ זעלטענהייט צווישען אַמעריקאַנער געבוירענע ישיבה בחורים און בני תורה בכלל, און איינער פון זיי, אַ זון פון אַ קאָנסערוואַטיווער סביבה אין לאָנג איילאַנה, וועלכער איז אַוועק לערנען אין די גרויסע ישיבות, האָט איצט אָנגעשריבן און אַרויסגעגעבן אַ ספר פון 728 זייטען, וועלכע שטעלען מיט זיך פאָר אַ און אַרויסגעגעבן אַ ספר פון 728 זייטען,

צוריקברענגען דעם אמאליגן שיינקיים פון א איד

Restoring the Traditional Jewish Nobility

Copyright © 2025 by **Rabbi Moshe Nisan Wiener** hadrasponimzokon@gmail.com

All Rights Reserved

Cover Design & Layout:

718.438.1334 design@calligraphix.com

צוריקברענגען דעם אמאליגן מון אל אליבן

אַן אָפענסיווע פאַר'ן אַלטן אירישן הדרת פנים

אַריינקוקענדיג אין אַ ניי, גרוים ספר, וואָם רופט צוריקצוברענגען די אַלטע אידישע באָרד

פון ניסן גאָרדאָן

אן ארמיקל פון דעם "אלגעמיינער זשורנאל", י"מ אייר תשל"ח

אן אפענטיווע פאר׳ן אלטן אידישן הדרת פנים